

Stockholms stads EU-policy

Innehåll

1. Stockholms stads EU-policy.....	4
2. EU:s inflytande på stadens verksamheter.....	4
3. Vägledande principer för stadens EU-policyarbete.....	5
4. Hur staden ska arbeta för att få genomslag för sina ståndpunkter	8

Stockholms stads EU-policy

Dnr: KS 2021/216 | Utgivningsdatum: Mars 2022 | Utgivare: Stadsledningskontoret
Kontakt: euinternational@stockholm.se | Produktion: Blomquist Communication

1. Stockholms stads EU-policy

Stadens verksamhet och utveckling avgörs i stor utsträckning av beslut som fattas på EU-nivå. Ett aktivt EU-policyarbete är därmed en viktig förutsättning för att kunna uppnå stadens långsiktiga vision och tillvarata stockholmarnas intressen.

För att nå framgång i policyarbetet klargörs stadens övergripande inställning till det europeiska samarbetet i denna EU-policy. EU-policy för Stockholms stad är stadsövergripande och de principer som slås fast ska således ligga till grund för stadens nämnder och bolagsstyrelser i allt påverkansarbete på EU-nivå och vid utarbetande av stadens inställning i enskilda EU-ärenden.

2. EU:s inflytande på stadens verksamheter

I genomsnitt 60 procent av de ärenden som behandlas av stadens kommunfullmäktige påverkas direkt eller indirekt av EU-beslut.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har beräknat att i genomsnitt 60 procent av de ärenden som behandlas av stadens kommunfullmäktige påverkas direkt eller indirekt av EU-beslut. Anledningen till EU:s stora inverkan på staden är företrädesprincipen, som fastställer att EU-rätten har företräde framför nationell lagstiftning i kombination med det omfattande kommunala självstyret i Sverige.

Vad gäller områden som klimat, miljö, energi, transport, forskning, informations- och kommunikationsteknik och den inre marknaden har både EU och medlemsländerna möjligheten att stifta lagar.

Medlemsländerna kan dock bara anta egna lagar inom dessa områden om EU inte har föreslagit någon lagstiftning eller beslutat att inte föreslå fler lagar. Inom områden som handelsfrågor, konkurrensregler och fiskepolitiken är det däremot endast EU som har rätten att lagstifta. Som ett resultat härstammar allt större delar av den svenska rätten från EU-lagar.

Det finns även politikområden där EU-samarbetet inriktas på samordning och erfarenhetsutbyte. Exempelvis kan EU endast komplettera medlemsländernas lagstiftning inom kulturpolitik, turism, industri och utbildning. Vad gäller skatter, socialförsäkring, sjukvård och skola är EU:s handlingsutrymme ytterligare begränsat då rätten till lagstiftning enbart ligger på den nationella nivån. EU:s påverkan på stadens verksamheter inom dessa områden är således av en mer indirekt karaktär.

Ett ytterligare område som är viktigt för staden att aktivt arbeta med är projektsamverkan med stöd av EU:s fonder och program. Forsknings-, innovations- och utvecklingsprojekt bidrar till att utveckla stadens verksamheter.

3. Vägledande principer för stadens EU-policyarbete

Tre principer ska vägleda stadens EU-policyarbete:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.
2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.
3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU.

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt

Staden ska driva följande position:

- EU bör fokusera sina insatser på de områden där unionspolitik har ett mycket tydligt mervärde jämfört med kommunala eller nationella beslut.

Stockholms stad anser att EU-samarbetet i grunden är positivt för Stockholm. Vägledande för unionens insatser bör dock vara EU:s så kallade subsidiaritetsprincip. Denna princip slår fast att unionen ska vidta en åtgärd endast om denna inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva på nationell eller kommunal nivå. I samband med att en ny lag föreslås av europeiska kommissionen har Sveriges riksdag och regering möjlighet att ta ställning till lagförslaget, hur det skulle påverka Sverige samt bedöma om beslutet om lagen bör fattas av EU eller av EU-länderna själva.

Detta sker utan remissförfarande. Det svenska remissförfarandet inträder först efter att den nya EU-lagen är beslutad och lagen tolkas för implementering i Sverige.

Även inom områden där europeisk lagstiftning har ett tydligt mervärde, exempelvis energi, transport och klimat, är det viktigt att EU:s lagar bygger på mål- snarare än detaljstyrning. De nationella och lokala förutsättningarna skiljer sig avsevärd inom EU och en åtgärd som kan ge en positiv effekt i ett medlemsland kan vara kontraproduktiv och kostnadsdrivande i ett annat. Sammanhållningspolitiken med dess fokus på att genom fonder och program stödja regioners utveckling är ett annat område som bör genomföras så nära den lokala nivån som möjligt.

I EU:s fördrag klargörs nationella, regionala och lokala myndigheters avgörande roll och stora handlingsutrymme när det gäller att tillhandahålla, beställa och organisera allmännyttiga tjänster så nära användarnas behov som möjligt. EU bör inte stifta lagar som begränsar städernas och medlemsstaters rätt att själva utforma sin politik på ett sätt som passar lokala förhållanden.

EU bör fokusera sina insatser på de områden där unionspolitik har ett mycket tydligt mervärde jämfört med kommunala eller nationella beslut.

2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd

Staden ska driva följande positioner:

- EU:s politik bör bygga på omfattande konsekvensbedömningar och samråd som belyser förslagets påverkan på EU:s storstäder.
- EU bör säkerställa att lagstiftningen är väl samordnad och att eventuella korskopplingar tydliggörs.
- EU bör lagstifta endast om det är absolut nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen. Frivilliga initiativ bör alltid föredras framför nya EU-lagar. Om EU lagstiftar bör direktiv¹ som huvudregel föredras framför förordningar².

Det är angeläget att EU tidigt i en lagstiftningsprocess genomför samråd och konsekvensanalyser för att säkerställa att de lagar som stiftas verkligen bidrar till de eftersträvade målen. Av konsekvensanalyserna bör tydligt framgå vilka följder förslagen kommer att ha för Europas storstäder, inte minst då dessa bär ansvar för att genomföra stora delar av unionens politik. För att undvika målkonflikter mellan nya och gamla regler och otydligheter gällande korskopplingar mellan dessa, bör EU i ökad utsträckning säkerställa att lagstiftningen är väl samordnad.

Vid utformningen av EU:s politik bör utgångspunkten vara att skapa en så lätt regelbörda som möjligt för europeiska medborgare, företag och städer. EU:s så kallade proportionalitetsprincip bör vara vägledande. Denna princip innebär att unionens åtgärder till innehåll och form inte ska gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen.

Om EU lagstiftar bör det om möjligt ske genom direktiv, vilka ska genomföras i medlemsstaternas rättsordningar, och inte genom förordningar. Det starka svenska kommunala självstyret sticker ut i en europeisk kontext och lagstiftning genom direktiv ger ökade förutsättningar för att anpassa EU:s lagstiftning till svenska förhållanden.

För att undvika målkonflikter mellan nya och gamla regler och otydligheter gällande korskopplingar mellan dessa, bör EU i ökad utsträckning säkerställa att lagstiftningen är väl samordnad.

1 Ett direktiv är en typ av bindande rättsakt som kan antas av Europeiska unionens institutioner. Ett direktiv är bindande för unionens medlemsstater med avseende på det resultat som de ska uppnå, men överläter åt de nationella myndigheterna att bestämma tillvägagångssättet för genomförandet.

2 En förordning är en typ av bindande rättsakt som kan antas av Europeiska unionens institutioner. Förordningar utgör den kraftfullaste typen av rättsakt, och används för att införa enhetliga och direkt tillämpliga bestämmelser inom unionen.

3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU

Staden ska driva följande positioner:

- EU bör satsa på forskning och innovation.
- EU bör arbeta för en välfungerande inre marknad.
- EU bör genomgående beakta storstädernas potential att driva en hållbar utveckling.
- EU bör ha hög ambitionsnivå inom miljö- och klimatpolitiken som ligger väl i linje med Parisavtalets 1,5 graders mål.
- EU bör främja jämställdhet och de mänskliga rättigheterna, samt motverka alla former av diskriminering.

Den globala konkurrensen om kompetens, kapital, etableringar och investeringar ökar i en allt snabbare takt. För att EU verkligen ska kunna bidra till lösningar på stora samhällsutmaningar samt öka eller bibehålla sin konkurrenskraft måste betydligt mer uppmärksamhet riktas mot forskning och innovation. Staden stödjer EU:s ambitioner rörande den digitala omställningen. Hänsyn måste dock tas till den lokala nivåns kapacitet att operativt verkställa nya lagar. Tillgången till fiberinfrastruktur utgör en strategisk förutsättning för den digitala omställningen.

En vidare utveckling av EU:s inre marknad så att denna står motståndskraftig vid kriser är en avgörande fråga. En marknad med 450 miljoner människor ger Stockholms företag möjlighet att växa och är samtidigt en förutsättning för att Europa, Sverige och Stockholm ska kunna hävda sig i dagens och morgondagens globaliserade värld. En fullt utvecklad europeisk tjänstemarknad, med full respekt för medlemsstaternas olika arbetsmarknadsmodeller, är positiv för staden och för Stockholms näringsliv.

Europas städer har potential att driva den europeiska utvecklingen i en positiv och hållbar riktning. Ett integrerat synsätt på städernas roll behövs för att dra fördel av städernas möjligheter.

Införandet av en i många avseenden ambitiös EU-politik för att möta klimatförändringar har varit en av EU:s framgångar, där Sverige och Stockholm ofta har fungerat som förebilder. Staden anser att EU även fortsättningsvis ska vara en global förebild på miljöområdet. Inte minst när det gäller att bekämpa klimatförändringar och främja den biologiska mångfalden.

Staden välkomnar även EU:s insatser för att öka sysselsättning och integration. Staden understryker att utbildning, arbetsmarknadspolitik och fattigdomsbekämpning primärt är ett nationellt och lokalt ansvar, men stöder samtidigt effektiva och kostnadseffektiva åtgärder på EU-nivå på dessa områden särskilt inom området ungdomsarbetslöshet. Det är även angeläget att EU-regelverket om offentlig upphandling ger staden stora möjligheter att ställa krav på sociala och miljömässiga aspekter.

Stockholms stad anser att EU bör stärka insatserna för att säkra jämställdhet och motarbeta diskriminering med hänsyn tagen till medlemsstaternas arbetsmarknadsmodeller och nationella lagstiftning.

Införandet av en i många avseenden ambitiös EU-politik för att möta klimatförändringar har varit en av EU:s framgångar, där Sverige och Stockholm ofta har fungerat som förebilder.

4. Hur staden ska arbeta för att få genomslag för sina ståndpunkter

Den europeiska lagstiftningsprocessen.

Det är europeiska kommissionen som har rätt att föreslå ny lagstiftning, men innan denna träder i kraft behöver den konsulteras med nyckelaktörer, granskas av medlemsstaternas regeringar och riksdag samt godkännas av så väl europaparlamentet som ministerrådet som har rätten att återremittera ett lagförslag. EU:s lagstiftningsprocess kan ses som lång och komplex men dess inkluderande modell ger goda påverkansmöjligheter.

Stadens påverkansinsatser skall inriktas på EU-förslag, primärt lagförslag, som kan verka begränsande eller möjliggörande för stadens utveckling, samt de tematiska policyområden som är av särskilt intresse för Stockholm eller där staden har en annan uppfattning än landet i övrigt.

Stadens påverkansinsatser skall riktas gentemot så väl EU:s institutioner som den nationella nivån då denna är med i EU:s lagstiftningsprocess från tillfället då lagförslag initieras till dess att denna skall implementeras på medlemsstats nivå.

Samverkan för ökat genomslag

Stockholms stads påverkansarbete ska nyttja de olika kanaler som finns tillgängliga för att synliggöra stadens position i prioriterade tematiska områden; till exempel europeiska kommissionen, europaparlamentet, nätverk, organisationer, en strategisk användning av EU-projekt samt seminarier, konferenser och media.

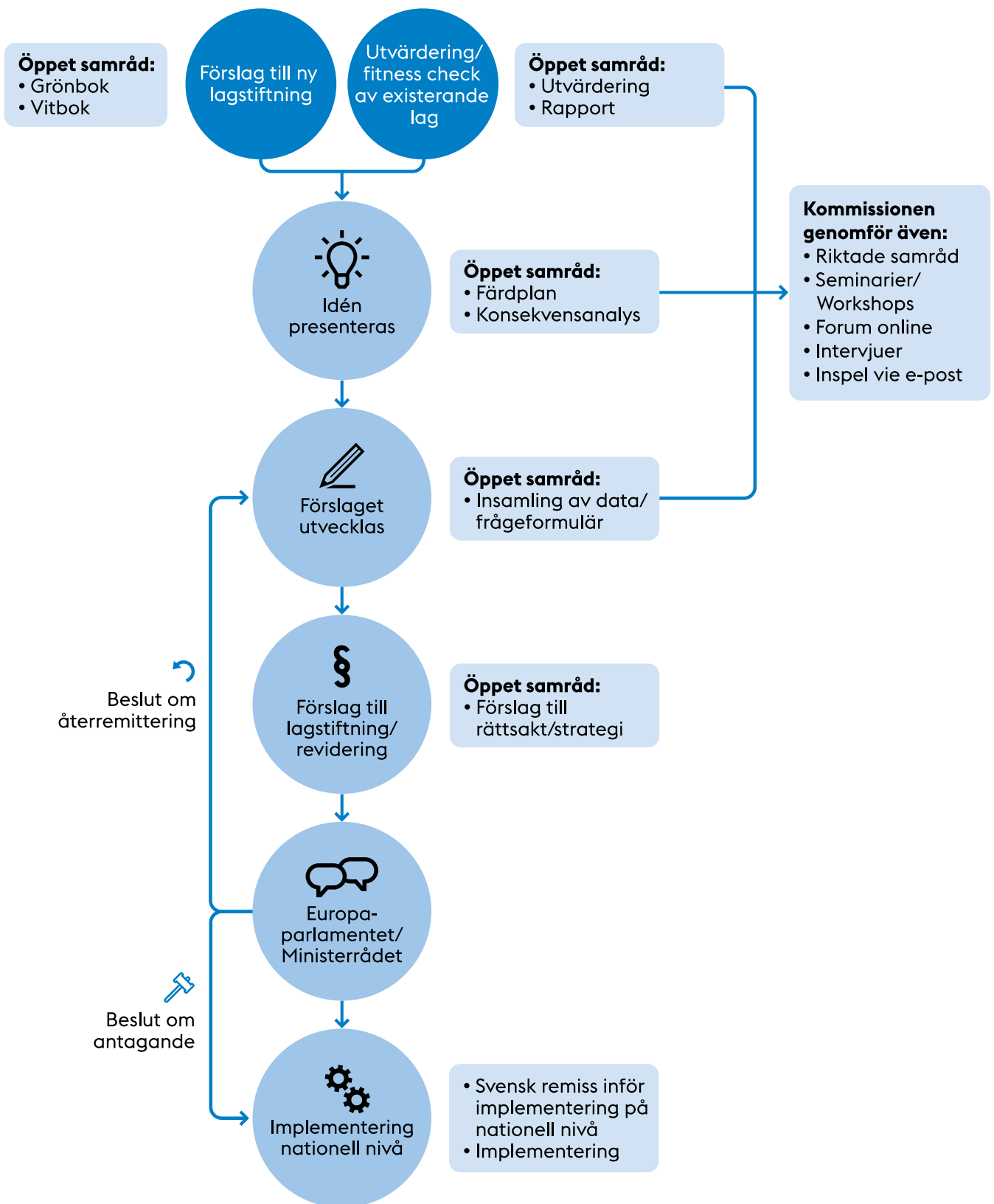
Stockholms stad ska aktivt verka för ökad dialog med regeringskansliet och statliga myndigheter. Det är angeläget att regeringskansliet och statliga myndigheter i ökad utsträckning förankrar EU-arbetet med kommuner för att bland annat få ökad förståelse för de operativa konsekvenserna som de olika EU-besluten kan medföra.

Stockholms stad behöver hantera utmaningar som flertalet andra svenska och europeiska storstäder står inför. För att nå lösningar på dessa samhällsutmaningar är det viktigt att föra dialog med aktörer så som Region Stockholm, StorStockholm samt exempelvis det svenska Storstadsnätverket. Genom aktiv samverkan med nyckelaktörer har Stockholm stad större möjlighet att utöva inflytande på EU:s policy-processer inom dessa områden. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska därmed initiera gemensamma påverkansinsatser med nyckelaktörer som delar Stockholms stads position i prioriterade EU policy frågor.

Fyra organisationer är av särskild vikt:

- *Stockholmsregionens Europaförening*
Europaföreningen samlar staden, Region Stockholm, StorStockholm och andra intressenter i Stockholm-Mälarenregionen. Medarbetarna vid Stockholmsregionens Europakontor är Europaföreningens, och därmed stadens, representanter i Bryssel. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska använda Europaföreningen och Europakontoret för att driva stadens intressen i Bryssel.

Genom aktiv samverkan med nyckelaktörer har Stockholms stad större möjlighet att utöva inflytande på EU:s policy-processer.

- *Eurocities*
Eurocities samlar över 130 av Europas största städer. Aktivt deltagande i nätverket ger möjlighet till erfarenhetsutbyte, projektsamverkan samt påverkansmöjlighet gällande EU-beslut. Nämnder och bolagsstyrelser ska aktivt lyfta fram stadens prioriteringar i Eurocities olika forum och arbetsgrupper.
- *POLIS*
POLIS samlar kommuner, regioner och organisationer i Europa inom området transport, mobilitet och trafiksäkerhet. Nätverket är expertdrivet där aktivt deltagande ger möjlighet till erfarenhetsutbyte, projektsamverkan samt påverkansmöjlighet gällande EU-beslut. Berörda nämnder och bolagsstyrelser hör möjlighet att aktivt lyfta fram stadens prioriteringar i POLIS olika forum och arbetsgrupper.
- *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*
SKR är ett av Europas största kommunförbund och intar som sådant en viktig roll i värnandet av det kommunala perspektivet i EU-politiken. Staden ska i ökad utsträckning använda det faktum att den är en av SKR:s största medlemmar för att säkerställa att förbundets yttranden i EU-frågor återspeglar stadens ståndpunkter.

Ansvarsfördelning inom Stockholms stad

Internationella strategin fastställer att kommunstyrelsen ansvarar för att samordna stadens internationella arbete och beslutar om stadens position i stadsövergripande EU-frågor. Nämnder och bolagsstyrelser beslutar dock om stadens position i verksamhets-specifika EU-ärenden. Påverkansarbetet gentemot EU ska ske i nära samarbete med kommunstyrelsen, samt när relevant i nära samarbete med koncernledningen för Stadshus AB.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska inom relevanta områden aktivt ta del av och bidra till EU-initiativ med inriktning på utbyte av bästa praxis.

Nämnder och bolagsstyrelser ska utifrån Stockholms stads EU-policy, anta egna riktlinjer för sitt EU-policyarbete.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB ska ge nämnder och bolagsstyrelser stöd i utarbetandet av riktlinjerna.

Nämnders och bolagsstyrelsers riktlinjer för EU-policyarbetet skall innehålla följande:

- En beskrivning av hur EU-policy frågor påverkar nämndens/bolagsstyrelsens verksamhet.
- En beskrivning av hur de principer som fastställs i denna EU-policy ska tillämpas inom nämndens/bolagsstyrelsens verksamhetsområde. Nämnden/bolagsstyrelsen kan även, inom de ramar som fastställs i EU-policyn, utveckla egna principer inom sina ansvarsområden. En strategi för hur nämnden/bolagsstyrelsen avser att arbeta för att genomföra riktlinjerna för sitt EU-policyarbete inklusive en beskrivning av hur nämnden/bolaget skall bevaka EU:s processer för att säkerställa att relevanta frågor fångas upp.

